

**Методичні вказівки та рекомендації
до вивчення дисципліни
«Методологія та організація наукових досліджень»
для студентів за напрямом підготовки
28 Публічне у правління та адміністрування,
спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування**

Висоцька О.Є. Методичні вказівки та рекомендації до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для студентів за напрямом підготовки 28 Публічне у правління та адміністрування, спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування / КЗВО «ДАНО» ДОР»; уклад.: О.Є. Висоцька. – Дніпро: КЗВО «ДАНО» ДОР», 2020. – 20 с.

ЗМІСТ

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО СТУДЕНТІВ	4
ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
ПЛАНІ ЛЕКЦІЙ	8
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	10
САМОСТІЙНА РОБОТА	13
МЕТОДИ НАВЧАННЯ	15
МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	15
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ	15
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	16
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ	16
ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ	17
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	18

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «**Методологія та організація наукових досліджень**» є розвинути у студентів навички самостійних наукових пошуків щодо оволодіння методологією та методами наукового дослідження, формування системи знань про критерії науковості та вимоги щодо організації та аргументації дослідження, аналізу його результатів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» є:

- засвоєння студентами предмета, призначення та основних функцій методології наукового пізнання;
- засвоєння студентами специфіки наукового дослідження, методів наукового пізнання;
- розуміння характеру побудови теоретичних та експериментальних досліджень, знання поширених видів і джерел наукової інформації;
- засвоєння логіки розгортання наукових тверджень, загальних вимог до оформлення наукових досліджень.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

- **знати:**

- особливості організації, проведення та методологію наукового дослідження;
- основні методи наукового пізнання;
- поширені види і джерела наукової інформації;
- загальні вимоги до оформлення наукових досліджень.

- **уміти:**

- здійснювати наукову діяльність;
- володіти методологічними та методичними основами наукового дослідження;
- вирішувати практичні завдання у професійній діяльності;
- працювати із літературними джерелами, виступати із доповідями, демонструючи знання, отримані на лекції та під час самостійної підготовки, брати участь у дискусіях.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО СТУДЕНТІВ

В результаті засвоєння навчальної дисципліни у студентів мають бути сформовані такі компетентності:

загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до проведення досліджень на професійному рівні;
- здатність фахово аналізувати інформацію, оцінювати повноту та можливості її використання.

- здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

професійні:

- здатність науково обґрунтовано застосовувати теоретичні та емпіричні методи дослідження, власну наукову ерудицію для аналізу, узагальнення, оцінки наукових гіпотез;

- уміння формулювати та ініціювати нові ідеї, формулювати їх мету, завдання, розраховувати обсяг необхідних ресурсів

- здатність планувати та здійснювати власне наукове дослідження, присвячене суттєвій проблемі сучасної науки у галузі освіти / педагогіки.

- володіти методологічними та методичними основами наукового дослідження;

- вирішувати практичні завдання у професійній діяльності;

- працювати із літературними джерелами, виступати із доповідями, демонструючи знання, отримані на лекції та під час самостійної підготовки, брати участь у дискусіях.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- Оволодіння навичками системного мислення.

- Оволодіння навичками наукового аналізу та синтезу.

- Оволодіння навичками планування, організації і проведення дослідницької роботи, формулювати проблему дослідження.

- Оволодіння навичками критичного мислення.

- Оволодіння навичками колективної роботи.

- Критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання при розв'язанні соціально-професійних завдань, обирати й використовувати відповідні засоби для побудови технологій навчання; правильно визначати цілі власної професійної діяльності.

- Вміння упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність, шукати необхідну наукову інформацію; обирати методологічну основу дослідження.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний процес згідно з програмою навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» здійснюється у таких формах: лекційні та семінарські і заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістовних модулів.

Змістовий модуль 1. Методологія наукового знання: загальні положення

Тема 1. Основні принципи науки і наукового пізнання.

Наукове пізнання та його особливості. Основні наукові поняття. Класифікація принципів науки і наукового пізнання. Критерії науковості знання. Форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, теорія, ідея, гіпотеза, парадигма. Види та ознаки наукового дослідження.

Тема 2. Засоби та методи наукового дослідження.

Поняття методу. Специфіка наукового методу. Співвідношення методології та методики наукового дослідження. Типологія методів наукового пізнання: спеціальні та загальнонаукові. Класифікація та характеристика загальнонаукових методів. Загальнонаукові методи: теоретичні та емпіричні. Теоретичні методи пізнання: абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, побудова теорій, ідеалізація, мисленнєвий експеримент, математичні методи, аксіоматичні методи, гіпотетико-дедуктивний, історичний і логічний метод. Емпіричні методи: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент. Лабораторні та польові експерименти. Метод експертних оцінок. Співвідношення теоретичних та емпіричних методів у науковому дослідженні.

Тема 3. Етапи наукового дослідження.

Етапи наукового дослідження: постановка проблеми, вироблення методології, збір та аналіз фактів, експеримент, висновки, апробація. Наукова проблема як основа задуму дослідження. Актуальність проблеми та її обґрунтування. Категоріальний апарат наукового дослідження. Мета, об'єкт, предмет дослідження. Наукова проблема. Обґрунтування актуальності проблеми. Наукова новизна, її функції. Теоретична та практична значущість.

Тема 4. Інформаційна база наукового дослідження.

Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Види фактів. Джерела даних. Джерела інформації та їх використання у науково-дослідницькій роботі. Особливості інформаційного пошуку при проведенні наукового дослідження. Техніка роботи зі спеціальною літературою. Використання Інтернету для пошуку наукової інформації. Проблема плагіату та посилання на певний науковий текст. Складання та оформлення бібліографії.

Змістовний модуль 2. Окремі питання методів наукового дослідження

Тема 5. Методика теоретичних та експериментальних досліджень.

Загальні відомості про теоретичні дослідження. Експеримент як засіб отримання нових знань. Розробка методики експерименту. Обробка

експериментальних даних. Вибіркові оцінки коректності математичної обробки результатів експерименту. Вимоги щодо проведення статистичних спостережень. Прикладні методики педагогічного дослідження. Опитування та моніторинг як прикладні методи. Методи статистичного аналізу: кореляційний, факторний аналіз, метод імплікаційних шкал, контент-аналіз. Похибки вимірювання.

Тема 6. Композиція, мова, стиль наукової роботи.

Вступ. Розділи основної частини. Загальні висновки. Бібліографічний список. Формально-логічний спосіб викладу матеріалу. Об'єктивність викладу матеріалу. Стиль писемної наукової мови. Огляд літератури за темою і вибір напрямків дослідження. Виклад загальної методики і основних методів досліджень. Експериментальна частина і методика досліджень. Проведені теоретичні (або) експериментальні дослідження. Аналіз і узагальнення результатів досліджень. Правила цитування та посилання на використані джерела. Оформлення списку використаних джерел. Поняття про академічну добросовісність. Плагіат. Види плагіату. Попередження проявів академічної недобросовісності.

Тема 7. Моделювання в наукових дослідженнях.

Загальні відомості про моделювання систем. Класифікація методів математичного моделювання. Основні постулати моделювання. Співвідношення між моделлю та системою. Класифікація моделей. Вимоги до моделей.

Тема 8. Написання, оформлення та захист кваліфікаційної роботи.

Загальні відомості про науково-дослідну роботу студентів. Основні ознаки наукової роботи. Вимоги до написання курсової роботи. Мова та стиль наукової роботи. Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження. Вибір методів дослідження. Опис процесу дослідження. Формулювання висновків. Магістерська робота як самостійна науково-дослідницька кваліфікаційна робота. Комплексні завдання, що вирішуються у роботі. Структура магістерської роботи. Вимоги до магістерської роботи. Технологія підготовки магістерської роботи. Захист магістерської роботи. Організація презентації кваліфікаційної роботи.

Тема 9. Апробація та публікація результатів наукового дослідження.

Складання звітів про науково-дослідні роботи і публікація їх результатів. Апробація наукових досліджень. Наукова стаття: структура, зміст, послідовність оформлення. Виступ, доповідь, інформаційне повідомлення на семінарах, наукових, науково-практичних конференціях, симпозіумах. Впровадження завершених науково-дослідних робіт.

ПЛАН ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Основні принципи науки і наукового пізнання

1. Предмет, ознаки та функції наукового знання.
2. Основні наукові поняття. Форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, ідея, гіпотеза, теорія, парадигма.
3. Типи розвитку наукового знання. Рівні та методи наукового дослідження.

Ключові поняття:

***Наука** - сфера людської діяльності, функцією якої є вироблення і систематизація об'єктивних знань про дійсність; одна з форм суспільної свідомості.*

***Диференціація** (латинське *differentia* – різниця, відмінність) означає поділ, розчленування цілого на різні частини й форми*

***Інтеграція** (латинське *integratio* – відновлення, від *integer* – цілий) означає об'єднання в ціле будь-яких окремих, раніше ізольованих частин або елементів.*

***Синтез** - метод, який припускає з'єднання окремих рис явища в єдине ціле.*

***Індукція** - перехід від часткового до загального, коли на підставі знання про частину предметів класу проводиться висновок про клас в цілому.*

***Дедукція** - розумове конструювання, в якому висновок щодо елементу множини робиться на підставі знання загальних властивостей всієї множини.*

***Аналогія** – метод наукового дослідження, завдяки якому досягається пізнання одних предметів і явищ на основі їх подібності з іншими.*

Питання для контролю знань

1. Чим наукове знання відрізняється від ненаукового.
2. Визначте основні критерії науковості знання.
3. Визначте головні функції науки.
4. Опишіть основні форми організації наукового знання.

Лекція 2. Засоби, методи та етапи наукового дослідження

1. Методологія і методи наукового дослідження.
2. Етапи наукового дослідження: постановка проблеми, вироблення методології, збір та аналіз фактів, експеримент, висновки, апробація.
3. Технологія роботи над науковим текстом (стаття, магістерська робота)

Ключові поняття:

Історичний метод – дослідження виникнення, формування і розвитку процесів і подій у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх та зовнішніх зв'язків, закономірностей та суперечностей.

Системний метод – комплексне дослідження великих і складних об'єктів (систем) як єдиного цілого із узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин.

Ідеалізація – це конструювання в думці об'єкту, який не існує в дійсності, або практично не здійснений.

Формалізація – метод вивчення різноманітних об'єктів шляхом відображення їхньої структури у знаковій формі за допомогою штучних мов.

Аксиоматичний метод – метод побудови наукової теорії, за якою деякі твердження приймаються без доведень.

Питання для контролю знань

1. Охарактеризуйте основні загальнонаукові методи.
2. Опишіть суть теоретичних методів пізнання.
3. Визначте ключові емпіричні методи пізнання.
4. Яка існує послідовність етапів наукового дослідження?
5. Що таке наукова проблема, і як обґрунтувати її актуальність.
6. Визначте суть об'єкта і предмета дослідження.
7. Як сформулювати наукову новизну дослідження.

Лекція 3. Окремі питання методів наукового дослідження

1. Методика теоретичних та експериментальних досліджень
2. Композиція, мова, стиль наукової роботи.

Ключові поняття:

Моделювання – метод, який ґрунтується на використанні моделі як засобу дослідження явищ і процесів природи.

Спостереження - цілеспрямоване вивчення об'єкта для вирішення поставлених завдань дослідження.

Порівняння - процес встановлення подібності або відмінностей предметів та явищ дійсності.

Вимірювання - визначення числового значення, яке робиться за допомогою одиниці виміру.

Експеримент – це метод вивчення явища, на яке впливають завдяки створенню штучних умов для виявлення властивостей цього явища.

Питання для контролю знань

1. Який існує алгоритм здійснення експерименту.
2. Як здійснюється обробка експериментальних даних.
3. Охарактеризуйте опитування та моніторинг як прикладні методи дослідження.
4. Опишіть методи статистичного аналізу: кореляційний, факторний аналіз, метод імплікаційних шкал, контент-аналіз.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться у відповідний журнал. Отримані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при виставленні поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки з даної навчальної дисципліни.

Семінарське заняття № 1. Етапи наукового дослідження.

Інформаційна база наукового дослідження

Питання до семінарського заняття

1. Етапи наукового дослідження: постановка проблеми, вироблення методології, збір та аналіз фактів, експеримент, висновки, апробація.
2. Категоріальний апарат наукового дослідження.
3. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень.
4. Джерела інформації та їх використання у науково-дослідницькій роботі. Особливості інформаційного пошуку при проведенні наукового дослідження.
5. Проблема плагіату та посилання на певний науковий текст. Складання та оформлення бібліографії.

Ключові поняття:

***Методика дослідження** – система правил використання методів, прийомів та способів для проведення будь якого дослідження.*

***Наукове дослідження** – процес цілеспрямованого вивчення певного об'єкта (предмета або явища) використовуючи наукові методи з метою встановлення закономірностей його виникнення, розвитку і перетворення у практичній діяльності людей.*

***Науково-дослідний процес** – це сукупність організаційних, методичних і технічних прийомів, здійснюваних за допомогою певних процедур.*

Контрольні запитання та завдання:

1. Підготуйте коротку доповідь за тематикою семінару (усно чи письмово).
2. Дайте відповіді на тестові завдання:

Оберіть правильні відповіді:

1. У методології наукових досліджень виділяють два рівня пізнання...

- а) теоретичний
- б) фундаментальний
- в) емпіричний
- г) практичний

2. Метод – це...

- а) спосіб досягнення мети, розв'язання конкретної задачі; сукупність прийомів (операцій) практичного впливу чи теоретичного освоєння об'єктивної дійсності з метою її пізнання
- б) процедура уявного мисленнєвого, а часто й реального розчленування предмета (явища, процесу), властивості предмета (предметів або відношень між предметами) на частини (ознаки, властивості, відношення)
- в) форма відображення у мисленні нового розуміння об'єктивної реальності
- г) перевірка, емпіричне підтвердження теоретичних положень науки шляхом співставлення їх з об'єктом дослідження, даними відчуття та експерименту

3. Методика дослідження – це...

- а) спосіб досягнення мети, розв'язання конкретної задачі; сукупність прийомів (операцій) практичного впливу чи теоретичного освоєння об'єктивної дійсності з метою її пізнання.
- б) система правил використання методів, прийомів та способів для проведення будь якого дослідження
- в) процедура уявного мисленнєвого, а часто й реального розчленування предмета (явища, процесу), властивості предмета (предметів або відношень між предметами) на частини (ознаки, властивості, відношення)
- г) причинно-наслідковий вплив на якісні і кількісні зміни в об'єкті дослідження

4. Процес абстрагування досягається такими методологічними прийомами, як:

- а) відвернення
- б) ототожнення
- в) ідеалізація
- г) конкретизація

5. Продовжіть речення. Ідеалізація – це...

- а) операція, в основі якої лежить порівняння об'єктів за певними подібними властивостями чи ознаками з використанням кількісних характеристик
- б) особлива форма розумового процесу, що полягає у виділенні однієї з основних умов існування уявного об'єкту та у поступовій зміні цієї умови, зведенні його впливу до мінімуму чи максимуму
- в) дослідження об'єктів як цілісних систем, виявлення їх внутрішніх та зовнішніх зв'язків
- г) виділення набору показників, які розкривають реальні властивості об'єкту, на основі чого формуються загальні поняття у колі схожих об'єктів

Семінарське заняття № 2. Написання, оформлення та захист кваліфікаційної роботи. Апробація та публікація результатів наукового дослідження.

Питання до семінарського заняття

1. Загальні відомості про науково-дослідну роботу студентів. Основні ознаки наукової роботи.
2. Вимоги до написання курсової роботи. Мова та стиль наукової роботи.
3. Магістерська робота як самостійна науково-дослідницька кваліфікаційна робота. Комплексні завдання, що вирішуються у роботі. Структура магістерської роботи.
4. Апробація наукових досліджень.

Ключові поняття:

***Спостереження** – спеціально організоване, цілеспрямоване сприйняття певного процесу у звичайних умовах.*

***Обґрунтованість (валідність)** – еквівалентність вимірів характеристикам об'єкта, що вимірюється.*

***Генеральна сукупність чи просто сукупність** – це множина, всі елементи якої володіють якимись загальними ознаками.*

***Вибірка** - частина генеральної сукупності, визначена за певними правилами, яка підлягає безпосередньому вивченню.*

***Факторний аналіз** – це аналіз впливу окремих факторів (причин) на результативний показник за допомогою детермінованих чи стохастичних прийомів дослідження.*

***Кластерний аналіз** – це багатовимірна статистична процедура, що виконує збір даних, що містять інформацію про вибірку об'єктів, сортування об'єктів у порівняно однорідні групи (кластери)*

***Шкалування** – спосіб впорядкування емпіричних даних, що одержують при використанні різних методів дослідження (спостереження, експеримент, анкетне опитування, тестування).*

Контрольні запитання та завдання:

1. Підготуйте коротку доповідь за тематикою семінару (усно чи письмово).
2. Дайте відповіді на тестові завдання:

Знайдіть правильну відповідь.

1. Науково-дослідний процес – це...

- а) форма відображення у мисленні нового розуміння об'єктивної реальності
- б) сукупність організаційних, методичних і технічних прийомів, здійснюваних за допомогою певних процедур
- в) системний виклад основних положень, думок, спостережень; у ній відсутні деталі, пояснення, ілюстрації тощо

г) процес цілеспрямованого вивчення певного об'єкта (предмета або явища) використовуючи наукові методи з метою встановлення закономірностей його виникнення, розвитку і перетворення у практичній діяльності людей

2. Об'єкт дослідження – це...

- а) процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження
- б) досліджувані з певною метою властивості, характерні для наукового пізнання, це визначення певного «ракурсу» дослідження як припущення про найсуттєвіші для вивчення обраної проблеми характеристики об'єкту
- в) форма відображення у мисленні нового розуміння об'єктивної реальності
- г) мета дослідження та рівень накопичених знань у цьому напрямку

3. Предмет дослідження – це...

- а) процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження
- б) перевірка, емпіричне підтвердження теоретичних положень науки шляхом співставлення їх з об'єктом дослідження, даними відчуття та експерименту
- в) досліджувані з певною метою властивості, характерні для наукового пізнання, це визначення певного «ракурсу» дослідження як припущення про найсуттєвіші для вивчення обраної проблеми характеристики об'єкту
- г) мета дослідження та рівень накопичених знань у цьому напрямку

4. Спостереження, обстеження, вибір критеріїв оцінки, збирання і групування інформації здійснюється на етапі:

- а) вивчення
- б) організації
- в) дослідження
- г) апробації

5. Колективне обговорення дослідження, результатом якого є його схвалення, ствердження або визнання є:

- а) узагальнення
- б) апробація
- в) дослідження
- г) реалізація

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента над засвоєнням навчальної дисципліни є необхідним елементом ефективного формування компетентностей та включає вивчення і конспектування питань, що винесені на самостійне опрацювання, критичне осмислення основних термінів та понять за темами дисципліни, підготовка до доповідей, виступів на семінарських заняттях. За кожною з тем передбачено вивчення теоретичних питань, що вимагає від студентів роботи не тільки над навчально-методичною літературою, а й над матеріалами періодичних видань та законодавчими і нормативними актами. Крім опрацювання джерел самостійна робота передбачає підготовку студентом тез доповіді на конференцію в межах Теми 9 (оцінюється додатково).

Мета самостійної роботи – відповідним комплексом заходів забезпечити регулярну і ефективну самостійну роботу студентів над вивченням дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень».

Перелік питань для самостійного опрацювання

Тема 1. Основні принципи науки і наукового пізнання

Обов'язкове завдання: записати у словник наступні поняття: наука, категорія, поняття, факт, положення, принцип, закон, теорія, ідея, гіпотеза, парадигма.

Тема 2. Засоби та методи наукового дослідження

Обов'язкове завдання: записати у словник наступні поняття: метод, абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, ідеалізація, спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент.

Тема 3. Етапи наукового дослідження

Обов'язкове завдання: записати у словник наступні поняття: наукова проблема, об'єкт дослідження, предмет дослідження.

Тема 4. Інформаційна база наукового дослідження

Обов'язкове завдання: записати у словник наступні поняття: інформація, плагіат, самоплагіат, фабрикація, академічна доброчесність, інтелектуальна власність.

Тема 5. Методика теоретичних та експериментальних досліджень

Обов'язкове завдання: записати у словник наступні поняття: експеримент, вибірка, моніторинг, кореляційний аналіз, факторний аналіз, контент-аналіз, похибки вимірювання.

Тема 6. Композиція, мова, стиль наукової роботи

Обов'язкове завдання: записати у словник наступні поняття: бібліографія, стиль, академічне письмо.

Тема 7. Моделювання в наукових дослідженнях.

Обов'язкове завдання: записати у словник наступні поняття: модель, моделювання, система.

Тема 8. Написання, оформлення та захист кваліфікаційної роботи.

Обов'язкове завдання: записати у словник наступні поняття: наукове дослідження, науково-дослідний процес, науковий стиль.

Тема 9. Апробація та публікація результатів наукового дослідження

Обов'язкове завдання: написання тез доповіді обсягом три-чотири сторінки. Тема узгоджується з викладачем.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Словесні: лекція (інформаційна, проблемна, з елементами бесіди, з розбором конкретних ситуацій), навчальна дискусія.

Наочні: спостереження, ілюстрування.

Практичні: вправи різних типів, ситуативне моделювання.

Репродуктивні: відтворення, катехізична бесіда.

Методи за логікою руху змісту навчального матеріалу: дедуктивні, індуктивні, конкретизація.

Методи стимулювання та мотивації навчання: дискусії (пізнавальні, навчальні), аналіз виробничих ситуацій, імітаційні вправи, рольове та ігрове моделювання.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Опитування.

Усний індивідуальний і фронтальний контроль.

Контрольно-корекційна бесіда.

Взаємоконтроль (взаємооцінювання).

Самоконтроль: рефлексія, самооцінювання, рецензування.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

9-8 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу;

7-6 балів отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу;

5-4 балі отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки;

3-2 бали отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми;

1 - бал отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Доповнення відповіді:

1 бал – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, навели власні аргументи щодо основних положень даної теми;

0,5 бала отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з даної теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до відповідаючого:

1 бал - отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми;

0,5 бала - отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем розглядуваної теми.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. Словник основних понять з теми (за різними літературними джерелами – не менше 2 визначень з кожного поняття з вказівкою джерела).

Максимальна кількість балів – 5.

5 балів – надано 10 понять або більше за вимогами;

4 бали – надано 8 – 9 понять за вимогами;

3 бали – надані поняття без вказівок джерел або їх всього 6 –7;

2 бали – надані поняття з одного джерела або їх всього 4 –5;

1 бал – поняття переписані з конспекту.

2. Підготовка студентом тез доповіді на конференцію – 15 балів.

Всього за самостійну роботу студент може отримати 60 балів.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

При вивченні навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» студент повинен знати, що її викладання ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

За порушення академічної доброчесності *здобувачі освіти* можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Наукове пізнання та його особливості.
2. Класифікація принципів науки і наукового пізнання. Критерії науковості знання.
3. Форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, теорія, ідея, гіпотеза, парадигма.
4. Види та ознаки наукового дослідження.
5. Специфіка наукового методу. Співвідношення методології та методики наукового дослідження.
6. Типологія методів наукового пізнання: спеціальні та загальнонаукові.
7. Класифікація та характеристика загальнонаукових методів. Загальнонаукові методи: теоретичні та емпіричні.
8. Теоретичні методи пізнання: абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, побудова теорій, ідеалізація, мисленнєвий експеримент, математичні методи, аксіоматичні методи, гіпотетико-дедуктивний, історичний і логічний метод.
9. Емпіричні методи: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент. Лабораторні та польові експерименти. Метод експертних оцінок.
10. Співвідношення теоретичних та емпіричних методів у науковому дослідженні.
11. Етапи наукового дослідження: постановка проблеми, вироблення методології, збір та аналіз фактів, експеримент, висновки, апробація.
12. Наукова проблема як основа задуму дослідження. Актуальність проблеми та її обґрунтування.
13. Категоріальний апарат наукового дослідження.
14. Мета, об'єкт, предмет дослідження.
15. Наукова новизна, її функції. Теоретична та практична значущість дослідження.
16. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Види фактів. Джерела даних.
17. Джерела інформації та їх використання у науково-дослідницькій роботі. Особливості інформаційного пошуку при проведенні наукового дослідження. Проблема плагіату та посилання на певний науковий текст.
18. Експеримент як засіб отримання нових знань. Розробка методики експерименту. Обробка експериментальних даних.
19. Вибіркові оцінки коректності математичної обробки результатів експерименту. Вимоги щодо проведення статистичних спостережень.
20. Опитування та моніторинг як прикладні методи.
21. Методи статистичного аналізу: кореляційний, факторний аналіз, метод імплікаційних шкал, контент-аналіз. Похибки вимірювання.
22. Стиль писемної наукової мови.
23. Правила цитування та посилання на використані джерела.
24. Поняття про академічну доброчесність. Плагіат. Види плагіату. Попередження проявів академічної недоброчесності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. Для студентів, курсантів, аспірантів / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
2. Шука Г. П. Методологічні основи порівняльно-педагогічних досліджень [Електронний ресурс] / Г. П. Шука. // Науковий вісник Донбасу. - 2012. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2012_2_10
3. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень. - К.: Акад. муніцип. упр., 2012.
4. Іноземцев Г.Б., Козирський В.В. Основи наукових досліджень. - К.: Видавничий центр НАУ, 2006.
5. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. - К.: Професіонал, 2005.
6. Чорненький Я.Я, Чорненька Н.В., Рибак С.Б. та ін. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента: навч. посібник. - К.: Професіонал, 2006.
7. Соловійов С.М. Основи наукових досліджень. - К.: Центр учбової літератури, 2007.
8. Петрова Н. Методологічні орієнтири дослідження інтелектуальної культури майбутнього педагога [Електронний ресурс] / Н. Петрова // Проблеми підготовки сучасного вчителя. - 2016. - Вип. 14. - С. 229-236. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2016_14_31
9. Зінченко В. П. Методологічні засади дослідження процесу формування профорієнтаційної компетентності педагога [Електронний ресурс] / В. П. Зінченко // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер. : Педагогічні науки. - 2019. - Вип. 1. - С. 40-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2019_1_6
10. Пліско Є. Методологія історико-педагогічних досліджень [Електронний ресурс] / Є. Пліско // Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2019. - № 1. - С. 179-187. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2019_1_20
11. Трифонова О. М. Синергетика як метод педагогічних досліджень [Електронний ресурс] / О. М. Трифонова // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка] . Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. - 2017. - Вип. 12(2). - С. 45-51. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2017_12\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2017_12(2)_9)
12. Чопик Ю. Історіографія педагогічної компаративістики: проблема методології дослідження [Електронний ресурс] / Ю. Чопик // Педагогічний дискурс. - 2016. - Вип. 21. - С. 181-187. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2016_21_36

13. Мариновська О. Метод контент-аналізу в педагогічних дослідженнях: аналіз наукової літератури [Електронний ресурс] / О. Мариновська, Ю.Завалевський // Обрії. - 2014. - № 2. - С. 17-22. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obrii_2014_2_8

14. Хом'юк І. В. Використання методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях [Електронний ресурс] / І. В. Хом'юк // Педагогічна освіта: теорія і практика. - 2013. - Вип. 14. - С. 250-256. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2013_14_50

Допоміжна

1. Єрмоєнко О. А. Цикл трансформації адаптивної системи професійної підготовки магістрів з управління навчальним закладом [Електронний ресурс] / О.А. Єрмоєнко // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. - 2019. - № 63. - С. 49-57. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2019_63_7

2. Єрмоєнко О. А. Деякі питання створення адаптивної системи підготовки магістрів з управління навчальним закладом [Електронний ресурс] / О. А. Єрмоєнко // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. - 2018. - № 59. - С. 54-60. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2018_59_10

3. Стойчик Т. Управління якістю підготовки фахівців у професійних навчальних закладах: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Т. Стойчик // Обрії. - 2017. - № 2. - С. 81-83. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obrii_2017_2_21

4. Зеркаль М. М. Історія трансформації змін в педагогіко–технологічному і методичному забезпеченні навчально–виховного процесу у вітчизняних закладах освіти з етнічним компонентом (1991–2012 рр.) [Електронний ресурс] / М. М. Зеркаль // Гілея: науковий вісник. - 2013. - № 72. - С. 180-186.

5. Олефір Ю. А. Інтерактивні методи навчання як складова підготовки компетентних фахівців соціальної педагогіки [Електронний ресурс] / Ю. А. Олефір // Педагогічний альманах. - 2014. - Вип. 21. - С. 286-292. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2014_21_47

6. Ясінська Н. В. До питання про термінологію методики педагогіки [Електронний ресурс] / Н. В. Ясінська // Педагогічний пошук. - 2016. - № 3. - С. 30-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2016_3_10

7. Дмитренко Т. О. Аналіз методологічної системи дослідження в галузі соціальної педагогіки [Електронний ресурс] / Т. О. Дмитренко // Вісник Харківської державної академії культури. - 2012. - Вип. 37. - С. 240-249. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2012_37_27

8. Дмитренко Т. О. Методологічні засади науково-педагогічного дослідження: системний і багатовимірний аналіз [Електронний ресурс] / Т.О.Дмитренко, К. В. Яресько // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. - 2012. - № 37. - С. 25-28. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2012_37_6

9. Галицька Е. В. Застосування статистичних методів у дослідженні психолого-педагогічних аспектів діяльності студентів вищих навчальних закладів

[Електронний ресурс] / Е. В. Галицька, Н. А. Донкоглова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. - 2013. - Вип. 32. - С. 521-525. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2013_32_72

10. Карпенко О. Філософсько-методологічний компонент у структурі науково-педагогічного дослідження [Електронний ресурс] / О. Карпенко // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. - 2018. - Вип. 7. - С. 97-105. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prptma_2018_7_10

11. Горбатенко В.П. Фабрики думок і розвиток соціальної інженерії [Текст] / В.П. Горбатенко, І.І. Петренко // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 4 (13). – С. 5-13.

Інформаційні ресурси

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: [http:// www. library. univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3).